

Family medicine – meeting new challenges

Verslag van het WONCA-wereldcongres, Hong Kong 1995

Hong Kong

In Hong Kong is een firma gevestigd die zich – volgens een op weg naar het 14e WONCA-wereldcongres gelezen krantartikel – toelegt op de import van rundergalstenen. De inzender van één of meer verse, niet meer dan enkele jaren oude rundergalstenen krijgt het gewicht ervan uitbetaald in goud, dat wil zeggen in Hong Kong dollars. De galstenen worden in het nabije China verwerkt tot koortswerende en bloedzuiverende middelen.

Het kusteiland Hong Kong kon zich door de 99-jarige huur van een aanliggende appendix van het Chinese vasteland ('The New Territories') onder het regime van de Britten ontwikkelen tot een metropool van 6 miljoen zielen op een grondgebied ter grootte van de provincie Utrecht.

In juli 1997 loopt de huur van het grondgebied af en zal Hong Kong in zijn geheel weer onder het gezag van Peking vallen.

Voorzitter Lee van de WONCA (waar wereldwijd 250.000 huisartsen bij zijn aangesloten) sprak van de 'internationale wetenschappelijke arena' die via dit congres te betreden zou zijn. Bezwerend voegde hij eraan toe dat China het concept van 'family medicine' in 1986 reeds geaccepteerd heeft, en dat China sinds 1993 volwaardig lid is van de WONCA.

Opening

De innemende mevrouw Fog, als minister van volksgezondheid van Hong Kong de tegenvoeter van onze mevrouw Borst, opende het congres (500 sprekers uit 66 landen). Ze wees op de uitdaging voor de huisarts overal ter wereld: het helpen structureren van de invloed van technologische ontwikkelingen en sociale veranderingen op gezondheid binnen gezinnen. De huisarts is daarbij een integraal onderdeel van het gezondheidszorgsysteem.

De Amerikaan Robert Rakel gaf in zijn inleidende rede een aantal uitdagende voorbeelden van het congressthema: 'the more the patient knows, the better we can help him'. Hij waarschuwde de rest van de huisartsenwereld echter ook tegen het al te enthousiast ingaan op een aantal van deze uitdagingen. Het aannemen van de rol van gate keeper en de standaardenontwikkeling, met name binnen het door de Amerikaanse overheid gestuurde systeem, zou de huisarts voor oneigenlijke taken kunnen stellen. De op Amerikaanse leest geschoeide 'health maintenance organisations' worden door Hong Kong bijvoorbeeld om ethische redenen afgewezen. En wanneer wij in Neder-

land mevrouw Borst in plaats van onszelf horen zeggen dat de huisarts kostenbesparend werkt, knaagt dan niet iets van twijfel aan onze beroepsidentiteit?

Optimistisch toonde Rakel zich over medische technologie, bijvoorbeeld MRI, die op korte termijn invasief onderzoek zoals coronair angiografie in kosten-effectiviteit verre zal gaan overtreffen. Via 'telemedicine' zou de patiënt thuis, op afstand van de kliniek, diagnostisch onderzoek kunnen ondergaan. Ook de computer in de dagelijkse praktijk zou spoedig kunnen leiden tot grotere aandacht voor de patiënt in de spreekkamer.

Een rondgang over het congres

Integratie curatieve en preventieve zorg

Liliane Fillion uit Montreal liet zien hoe de integratie van curatieve en preventieve zorg een Canadees exportartikel is geworden. Met steun van de Wereldbank wordt onder leiding van de Canadezen in een aantal Zuid Amerikaanse landen gewerkt volgens het aldus gewijzigde 'primary health care'-model. Hierdoor zou de gezondheidszorg beter kunnen inspelen op de epidemiologische en sociale condities in deze landen.

Kwaliteitszorg

Op het symposium over 'quality assurance' lichtte de Amerikaan Richard Roberts onder de verbluffende titel 'Who are you to tell me how to practice?' toe hoe richtlijnen (state of the art guidelines) over klinische onderwerpen tot stand komen. Met benigne prostaathypertrofie als voorbeeld werd gedemonstreerd hoe een panel van deskundigen, onder wie patiënten, een 'data evidence focused' consensus maken die in de praktijk leidt tot 'patient driven decisions'. En dat alles onder het motto 'people make their own choices'. Kwaliteitszorg kan vanuit heel verschillende perspectieven worden bekeken.

Sociaal-economische problemen en gezondheidszorg

Uit Zuid-Afrika, Estland en Groot-Brittannië werd gerapporteerd hoe herdefiniëring van het begrip 'primary health care', scholing en re-allocatie van middelen zouden moeten leiden tot een beter werkend gezondheidszorgstelsel. Bruce Sparks uit Johannesburg vertelde hoe de organisaties van huisartsen in Zuid-Afrika sinds de verkiezingen van april 1994 hun bereidheid tonen om bij te dragen aan de noodzakelijke ontwikkeling van 'primary health care' ten behoeve van achtergestelde bevolkings-

groepen. Eerstelijns gezondheidszorg is beter dan ziekenhuisgeneeskunde in staat om gezondheidsproblemen aan te pakken in townships als Soweto. Verder is het verhogen van het zelfrespect van de Zuidafrikaanse bevolking een noodzakelijke voorwaarde voor een effectieve gezondheidszorg.

COOP/WONCA-kaarten

De COOP/WONCA charts, een methode om de gezondheidstoestand van de patiënt te meten, zijn nu onder andere ook in het Koreaans en Chinees vertaald. Wereldwijd gebruik ervan blijkt te stuiten op culturele verschillen. Huisartspatiënten in Hong Kong begrijpen niet goed waarom gevraagd wordt naar sociale omstandigheden als de dokter wil weten waar je klachten vandaan komen. Hongkong-chinezen blijken overigens van mening dat bij het dagelijkse functioneren via de COOP/WONCA-kaarten te weinig gevraagd wordt naar 'slapen' en 'eten'. De meeste congresgangers zullen het voor de duur van het congres met deze mening van hun gastheren eens geweest zijn. De constatering van voorzitter Van Weel dat elke nieuwe vertaling van de COOP/WONCA-kaarten daarom een project op zichzelf zal moeten zijn, maakt duidelijk dat deze kaarten nog lang niet geschikt, laat staan gevalideerd zijn om verandering in de gezondheidstoestand van patiënten wereldwijd te meten.

Bovenste luchtweginfecties internationaal onderzocht

De onderzoeksgroep van De Melker blijkt te floreren in een Amerikaans-Brits-Nederlands gezelschap, dat zich bezig houdt met bovenste-luchtweginfecties, waaronder otitis media. Het juiste beleid bij otitis media acuta (OMA) blijkt, ondanks veel onderzoek, nog niet uitgekristalliseerd. Het gebruik van de microtympanometer is een onmisbaar hulpmiddel bij verder onderzoek naar het beleid bij OMA.

Berekend werd wat het verschil in kosten zou zijn van behandeling van otitis media met effusie (OME) zoals voorgesteld door experts in de drie verschillende landen. Amerika zou OME voordeliger behandelen dan Nederland, dankzij frequente controle met de microtympanometer en het beperken van de eventuele chirurgische behandeling tot trommelvliesbuisjes. Volgens de opvatting van de Nederlandse experts zou eerder adenotomie gedaan moeten worden dan in Amerika. Van Balen liet zien dat het blijven voortbestaan van effusie van het middenoor bij kleine kinderen nauwelijks te voorspellen is. Alles bij elkaar genomen betekent dit dat het gebruik van de microtympano-

meter voor eventueel wenselijk geachte controle van het beloop van effusie van het middenoor in de huisartspraktijk onmisbaar is. Dit geldt in het bijzonder voor kinderen onder de vijf jaar bij wie het alternatief (een reproduceerbaar audiogram) nog niet beschikbaar is.

Ziektegedrag bij bovenste-luchtweginfecties lijkt cultureel bepaald: keelpijn bij acute tonsillitis houdt in de landen van het voormalige oostblok langer aan dan in West-Europa.

Astma en COPD

De klacht 'hoesten' is na 'medische check-up' de meest frequente reden voor een consult bij de Amerikaanse huisarts. Desondanks had de belangstelling voor het door Nederlanders en Engelstaligen verzorgde symposium over astma en COPD te lijden onder twee door de farmaceutische industrie gesteunde presentaties over hetzelfde onderwerp gedurende de voorgaande dagen.

Kevin Jopes (UK) en Ian Charlton (Australië) werkten eendrachtig samen bij het onderwerp 'self management plans' bij astma. 'Self management' bij astma heeft ten doel de zorg voor deze patiënten verder te verbeteren. De verwachte meerwaarde hiervan lijkt vooralsnog moeilijk aantoonbaar. Veel huisartsen geven de laatste jaren betere voorlichting over astma. Zelfselectie van de meer ernstige astmapatiënten voor deelname aan 'self management plans' blijkt een andere storende factor. Tenslotte is belangrijk voor de uitkomst van evaluatie van de 'self management plans' wat er precies in wordt aangeboden. De kwaliteit van de uitleg door de dokter lijkt nog altijd van doorslaggevend belang bij de kwaliteit van de zorg bij astma. Het werd hierboven al gezegd: 'the more the patient knows, the better we can help him'.

Afsluiting

Deze beperkte rondgang doet geen recht aan de vele andere bijdragen uit Nederland en de rest van de wereld. Duidelijk is dat belang wordt gehecht aan de bijdrage van de 'family doctor' bij het vervullen van de vraag naar medische zorg. Aan het congres in Hong Kong ging een besluitvormend overleg vooraf tussen WHO en WONCA.

'To meet people's needs, fundamental changes must occur in the health care system, in the medical profession, and in medical schools and other educational institutions. The family doctor (general practitioner/family physician) should have a central role in the achievement of quality, cost effectiveness, and equity in

health care systems. To fulfil this responsibility, the family doctor must be highly competent in patient care and must integrate individual and community health care. The cooperation between the World Health Organisation (WHO) and the World Organisation of Family Doctors (WONCA) towards this vision is historic.'

Voorwaar, de Hollandse huisdokter met zijn programmatische preventie staat er niet alleen voor.

Bewondering en waardering gaat vooral uit naar het gastland Hong Kong: een perfecte locatie. Het resultaat van het organisatietalent van de Hongkong-chinezen lag ook buiten het congres rijkelijk uitgestald. De Hongkong-chinezen lijken voort te bouwen op een traditie om onder een regime van elders de eigen belangen prima te behartigen. Aan de bouwkunst in Hong Kong te zien niet zonder succes, en over de gang van zaken na juli 1997 toont men geen opwinding.

Voor degenen die Hong Kong hebben moeten missen als gevolg van onvoldoende sponsoring door instituut of achterban: de herkansing over drie jaar heeft meer het karakter van een thuiswedstrijd (Dublin). Verse rundergalstenen worden daar, voor zover bekend, niet verhandeld. Wel kunnen alle huisartsen ter wereld in 1998 hun verzamelde kennis en ervaring van de laatste drie jaar weer naar de WONCA-wereldconferentie in Dublin brengen. In Hong Kong werd afgesproken dat Zuid-Afrika (Durban) in 2001 aan de beurt is.

Ben Ponsioen,
huisarts te Brielle

NOTA BENE

Statistische significantie is geen goede maat voor effectiviteit, noch voor klinische relevantie. In artikelen en bij de registratie van geneesmiddelen dient dit aspect dan ook minder aandacht te krijgen.

Stelling bij Gansevoort, RT. Mechanism and benefits of the antiproteinuric effect of ACE inhibition [Dissertatie]. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen, 1995.